

СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ МАЛОГО БІЗНЕСУ В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ

**Яворська Тетяна Іванівна, к.е.н., доцент, професор
Таврійський державний агротехнологічний університет**

Сільське господарство є однією із сфер ринкової економіки, де малий бізнес є домінуючим і його розвиток розглядається як шлях формування конкурентного середовища. Світові тенденції сталого розвитку, менталітет селянства України, ще раз підтверджують той факт, що малий бізнес у сільському господарстві сприяє підвищенню матеріального добробуту, вирішенню проблеми зайнятості та формування середнього класу в сільській місцевості, облаштування сільських територій. Для подальшого його розвитку необхідний підхід, який ґрунтується на якісних перетвореннях, спрямованих на підвищення конкурентоспроможності та прибутковості основних суб'єктів малого бізнесу в сільському господарстві. Зміщення акцентів аграрної політики на комплексний розвиток сільської місцевості після вступу України до СОТ, ще більше підвищує актуальність даного завдання. Саме тому, у Стратегічних напрямках розвитку сільського господарства України на період до 2020 року, серед сприятливих умов для більш повного використання потенціалу сільського господарства, виділяється функціонування на рівноправній економічній основі різних організаційно-правових форм господарювання та формування на внутрішньому та зовнішньому ринках конкурентоспроможних виробничих структур.

Малий бізнес у сільському господарстві є особливим сектором ринкової економіки, в межах якого здійснюють діяльність різні організаційно-правові форми господарювання (суб'єкти малого бізнесу) з метою реалізації власного економічного інтересу, основою якого є прибуток. В умовах, коли діяльність значної частини особистих селянських господарств дедалі більше набуває товарного характеру та ознак підприємництва, до основних суб'єктів малого бізнесу в сільському господарстві поряд із фермерськими господарствами із

розміром сільськогосподарських угідь до 500 га та фізичними особами-підприємцями, які працюють у галузі, доцільно відносити особисті селянські господарства товарного спрямування, сільськогосподарські угіддя яких перевищують 2 га. Станом на 1 січня 2011 р. в Україні нараховувалося 4,5 млн особистих селянських та 41,5 тис. фермерських господарств. Серед господарюючих суб'єктів, до малого бізнесу можна віднести діяльність майже 900 тис. особистих селянських господарств із товарним спрямуванням виробництва, 16 тис. приватних підприємців та 35,4 тис. фермерських господарств, що разом становить 951,4 тис. організаційно-правових форм господарювання. На початок 2011 р. площа сільськогосподарських угідь, яка знаходилася у володінні та користуванні громадян – власників землі та землекористувачів разом із фермерським господарствами становила 20210,7 тис. га, або 48,6 % від усіх сільськогосподарських угідь країни. Частка у загальному виробництві валової продукції за період 2006-2010 рр. коливається у межах від 57 до 63,0 %.

Метою стратегії є вдосконалення розвитку суб'єктів малого бізнесу в сільському господарстві через організацію високоприбуткового та конкурентоспроможного виробництва сільськогосподарської продукції.

Основними стратегічними цілями покращення розвитку малого бізнесу в сільському господарстві з урахуванням зазначеної мети є:

1. Забезпечення законодавчого та статистичного трактування малого бізнесу в сільському господарстві.
2. Підвищення прибутковості сільськогосподарського виробництва.
3. Удосконалення державної підтримки малого бізнесу в сільському господарстві.

Досягнення стратегічних цілей здійснюватиметься у напрямках:

– формування необхідної законодавчої та нормативної бази з питань диференціації сільського господарства за розміром суб'єкта підприємницької діяльності на мікроекономіку та суб'єктів малого, середнього та великого

бізнесу, обґрунтування критеріїв віднесення організаційно-правових форм господарювання у сільському господарстві до малого бізнесу;

– усунення суперечностей між окремими нормативно-правовими актами, розробка та уніфікація діючого категорійного апарату, забезпечення єдності термінологічно-мовного оформлення законодавчих актів щодо малого бізнесу в сільському господарстві;

– удосконалення діючих та розробка нових форм статистичного спостереження, забезпечення узгодженості та порядку заповнення статистичної звітності стосовно діяльності суб'єктів малого бізнесу в сільському господарстві;

– вдосконалення нормативної бази державної підтримки, пріоритетним у цьому плані є прийняття законів «Про міжгалузеві економічні відносини в народному господарстві», «Про професійні та міжпрофесійні об'єднання», «Про мікрофінансову діяльність та мікрофінансові організації», розробка спеціальних державних програм підтримки розвитку обслуговуючої кооперації;

– скорочення виробничих витрат у господарській діяльності суб'єктів малого бізнесу, що передбачає раціональну спеціалізацію, поглиблення інтенсифікації та концентрації виробництва, врахування впливу диспаритету цін на формування матеріальних витрат, пошук внутрішніх резервів скорочення витрат;

– підвищення цін реалізації у напрямку врахування попиту і пропозиції та конкуренції на ринку, покращення якості сільськогосподарської продукції та пошук ефективних каналів її реалізації;

– впровадження дієвих державних програм підтримки малого бізнесу, який передбачає у межах напряму фінансової підтримки: дотування виробництва продукції рослинництва і тваринництва на 1 голову тварин, 1 кг продукції, 1 га посівів, звільнення новостворених фермерських господарств від сплати всіх податків терміном на п'ять років і надання їм одноразової допомоги, заохочення створення сімейних ферм, підтримка суб'єктів малого бізнесу залежно від законодавчо визначеної класифікації, одноразова фінансова

допомога для підтримки молодих фермерів і фізичних осіб, які вперше планують розпочати сільськогосподарську діяльність, надання пенсійних пільг власникам фермерських та особистих селянських господарств, які створили фермерське господарство, стимулювання суб'єктів малого бізнесу за впровадження раціональної структури виробництва та органічного виробництва, підтримка виробництва географічно рідкісних та традиційних видів продукції;

– підвищення товарності малого бізнесу у напрямі створення державою ефективного кредитного механізму, який передбачає надання особистим селянським господарствам товарного спрямування та фізичним особам-підприємцям можливості одержання пільгових кредитів на три роки, субсидування процентних ставок по короткострокових та інвестиційних кредитах, заснування державних фондів кредитних гарантій та розвиток лізингу, створення ефективною системи мікрофінансування через діяльність комерційних банків і кредитних спілок;

– забезпечення організаційно-технічної підтримки у напряму стимулювання розвитку обслуговуючих кооперативів і діяльності регіональних фондів підтримки малого бізнесу, організації оптових ринків, створенні груп виробників сільськогосподарської продукції;

– сприяння розвитку інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності суб'єктів малого бізнесу через організацію професійного навчання та підвищення кваліфікації власників бізнесу, проведення інформаційних компаній, семінарів і консультацій, створення баз даних і комунікаційних порталів у мережі Інтернет.

Для впровадження пріоритетних напрямів аграрної політики українського уряду, серед яких виділяється розвиток фермерства і господарств приватного сектору, необхідна розробка відповідної стратегії, яка би змогла об'єднати усіх суб'єктів малого бізнесу в сільському господарстві та виділити типові проблеми їх розвитку для подальшого вирішення та прийняття необхідних управлінських рішень.

Контактний телефон: 0679646159